

Naturskyddsföreningen

2017-03-11

Naturskyddsföreningens syn på strandskyddsutredningens förslag

IALE 12/4 2021

mia.svedang@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen

Innehåll:

- Varför har vi strandskydd?
- Strandskyddsutredningen
- Vad tycker Naturskyddsföreningen om förslagen?

Naturskyddsföreningen

Varför har vi strandskydd?

Strandskydd sedan 1950-talet

- Diskussionen om strandskydd startade redan på 1930-talet
- Byggandet av små fritidshus ökade kraftigt – speciellt strandnära
- Utpräglat socialt syfte - säkra allmänhetens tillgång till stränder för bad och friluftsliv

Generellt strandskydd 1975

- Trots strandskyddslagstiftning ökade expansionen av fritidsbebyggelse
- 1950 → 1974 byggdes ca 400 000 fritidshus i sjö- och kustnära områden (Naturvårdskommitténs betänkande 1974)
- Strandskyddet skärptes 1975 så att det kom att gälla generellt vid alla stränder i hela landet

Naturskyddsföreningen

Ytterligare ett syfte 1994

- Strandskyddets syften utökades till att även omfatta skydd av livsvillkoren för växter och djur
- Den C-ledda regeringen ville förtydliga vikten av att bevara den biologiska mångfalden

Fler syften?

- MMB (SOU 2020:83):
strandskyddet ska bidra till att
uppnå god havs- och vattenmiljö
i enlighet med
havsmiljöförordningen
(2010:1341) och
vattenförvaltningsförordningen
(2004:660)
- Skydda mot negativa
klimat effekter
- Skydda strandzonens
ekosystemtjänster

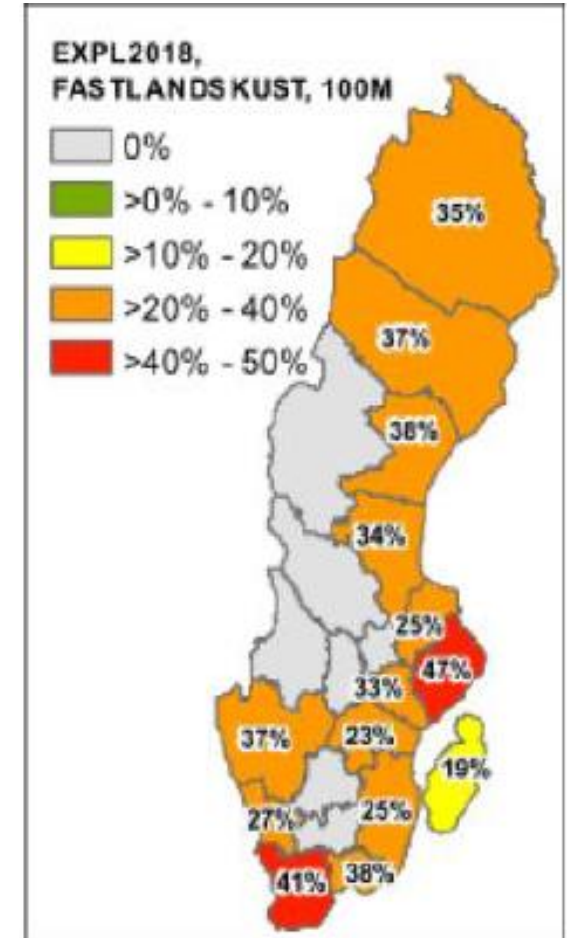

Exploatering trots strandskydd

- Exploateringen av stränder ökar – det gäller såväl sjö- som havsstränder och vid vattendrag
- Stockholm och Skåne - störst andel exploaterad strandzon för (nästan) samtliga strandtyper
- Varje år försvinner viktiga lek- och uppväxtområden för gädda, abborre och mört på Ostkusten pga bryggor, småbåtshamnar mm
- På Västkusten har ålgräset minskat drastiskt - idag täcks < hälften av de grunda vikarna med ålgräs jämfört med 1980-talet.

Naturskyddsföreningen

Strandskyddsutredningen

2

Naturskyddsföreningen

Strandskyddsutredningen

- Tillsattes sommaren 2019
- Särskild utredare Catharina Håkansson Boman
- Naturskyddsföreningen i expertgruppen (Therese Jacobson)
- Vi samarbetar med andra NGO:s
- Vi har haft möjlighet lämna synpunkter kontinuerligt
- Vi har lämnat särskilt yttrande
- [Debattartikel](#) i SvD 14/12-20 tillsammans med Friluftsförbundet, Svenska Turistföreningen, Sportfiskarna & WWF

Naturskyddsföreningen

Vad tycker Naturskyddsföreningen om förslagen?

3

Omfattande nedmontering av naturskyddet

- Strandskyddet är en grundläggande del av allemansrätten och svensk naturvård
- Bara genom att ta bort strandskyddet vid **små sjöar och vattendrag** minskar naturskyddet med tiotusentals kvadratkilometer
- Möjligheten att kombinera två olika sätt att upphäva strandskyddet/underlätta dispenser inom "**landsbygdsområden**" spär på försämringen ytterligare...

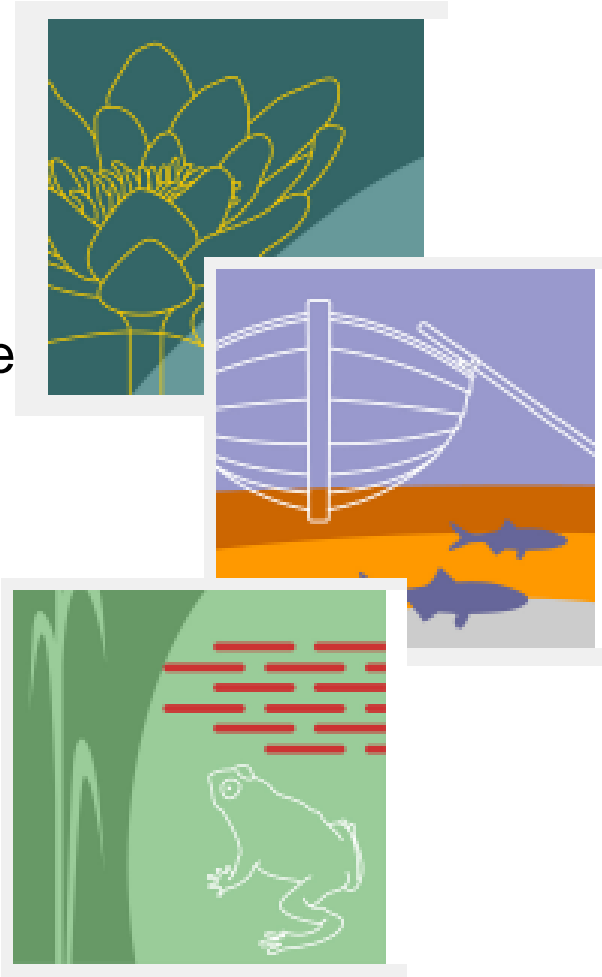

Svårare nå politiska mål & internationella åtaganden

- **Miljömålen** – speciellt *Levande sjöar och vattendrag* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*
- **Friluftsmålen** -svårare att nå då ökad privatisering av stränder
- För att leva upp till **Art och habitatdirektivet** behöver större hänsyn tas till arter och naturtyper knutna till stränderna (Bjelke & Sundberg 2014)

Miljömålsberedningen bedömer att strandskyddet är mycket viktigt för att skydda kusthavets grunda ekosystem och i synnerhet i grunda, vågskyddade områden där exploateringstrycket i vattenmiljön ofta är stort

Slopat generellt strandskydd vid små sjöar och vattendrag hotar natur & friluftsliv

- Naturvårdsverket utredde 2014 på regeringens uppdrag konsekvenserna för natur och friluftsliv av ett upphävt strandskydd vid små sjöar och vattendrag (M2014/1093/Nm)

Några slutsatser:

- Små sjöar och vattendrag är extra känsliga - utan strandskydd ökar risken för påverkan. Enstaka fall av oaktsamhet kan leda till stora skador
- Friluftslivet riskerar att bli den stora förloraren om strandskyddet tas bort pga generellt svagare ställning i den fysiska planeringen

”Landsbygdsområden” – öppnar för godtycke

- Kriterierna otydliga – Kvantitativa kriterier behövs
- De nya särskilda skälen tillåter i princip allt
- Kust & skärgård borde vara undantagna (som idag)
- Dessutom – otydligt begrepp

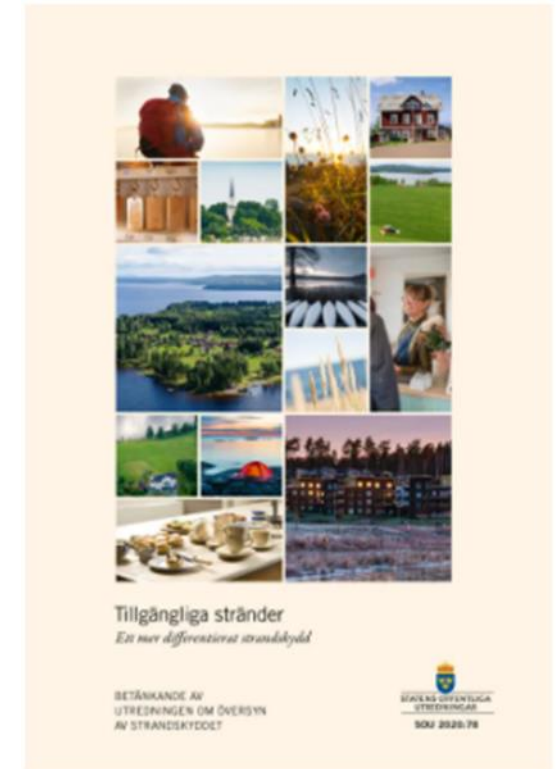
Naturskyddsföreningen

Konsekvenserna av utredningens förslag är bristfälligt utredda

- Förslagen vilar på ett mycket svagt kunskapsunderlag då det gäller biologi & ekologi
- Man har inte utrett konsekvenserna för natur & friluftsliv

Ur utredningen sid 295:

Lättnaderna från strandskyddet i landsbygdsområden och vid mindre sjöar och smalare vattendrag kan få negativa konsekvenser för strandskyddets syften och därmed även för miljön

Starkt exploaterade områden måste skyddas bättre

- Konkreta förslag på hur skyddet kan stärkas saknas – trots att det tydligt efterfrågas i direktivet
- Enda förslaget på ”skärpning” är ett tillägg i 18 c § MB som innebär att möjligheten till dispens ska tillämpas särskilt restriktivt i vissa områden - förtydliga den restriktivitet som redan idag ska gälla vid grunda mjukbottnar
- Bebyggelsestrycket vid kusterna särskilt högt. I Stockholm är 50% av stränderna redan exploaterade
- Kumulativa effekter måste beaktas

Naturskyddsföreningen

Gärna fler syften

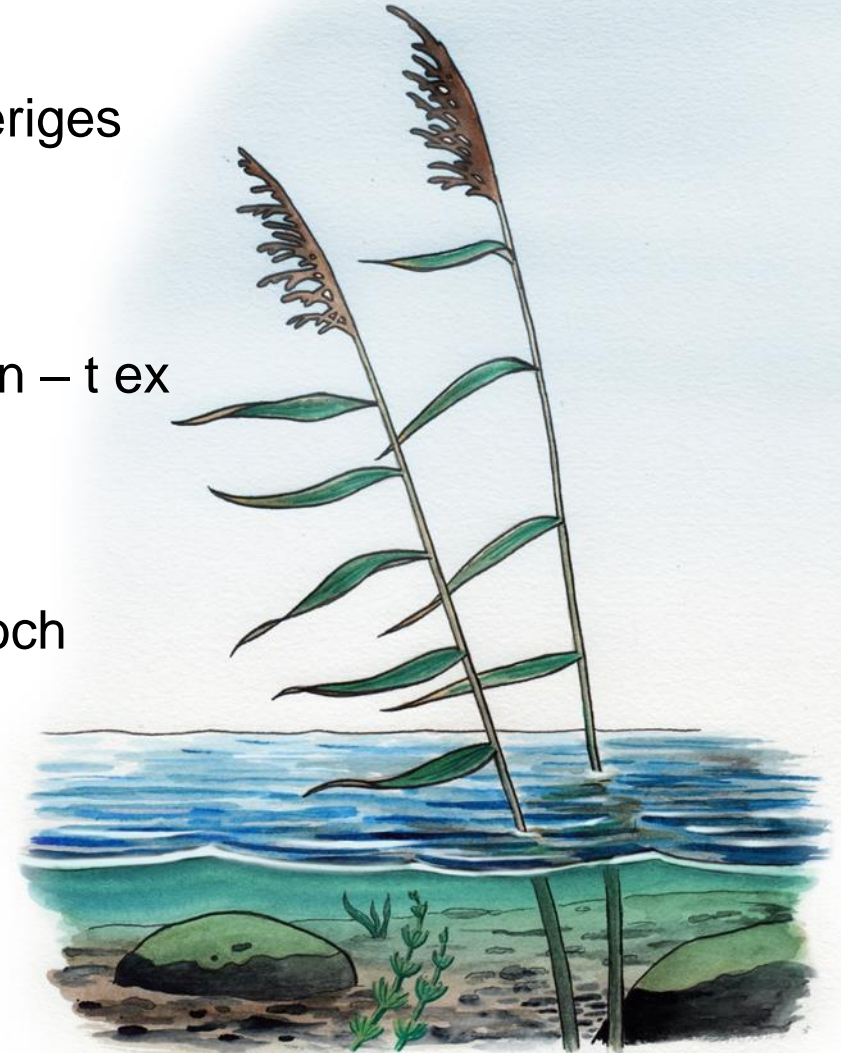
- Skydda mot negativa klimategger
- Skydda strandzonens ekosystemtjänster
- Bidra till att uppnå god havs- och vattenmiljö i enlighet med havsmiljöförordningen & vattenförvaltningsförordningen

Summa summarum

- Strandskyddsutredningen går stick i stäv med Sveriges miljöpolitik
- Mindre natur skyddas
- Svårare nå miljömålen
- Svårare leva upp till våra internationella åtaganden – t ex Konventionen för biologisk mångfald och Art- och habitatdirektivet
- Den samlade effekten av förslagen hotar den allemansrättsliga tillgången till stränder i Sverige och skyddet för växter och djur

Naturskyddsföreningen

Värt att tänka på....

- Är slopat strandskydd verkligen det som gynnar landsbygdsutvecklingen?
- Upphävt strandskydd är en irreversibel process
- Strandskyddet är bara 100 meter
- Bebyggelse på en oexploaterad strand öppnar upp för ytterligare exploatering

TACK!

mia.svedang@naturskyddsforeningen.se

